

AB-REOC
BV-OECO

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

Duurzaam waterverbruik in tijden van water(s)nood

Maart 2023

Auteur: Jan Velghe

AB-REOC
BV-OECO

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

Contact:

Leen.decort@oeco.be

Koning Albert II Laan 16,
1000 Brussel

V.U.: Jean-Philippe Ducart

Inhoud

Inleiding	2
1. Onderzoeksmethode	2
2. Drinkwaterproductie in België	2
3. Adaptief waterbeleid	3
4. Waterverbruik in Belgische gezinnen: stand van zaken en evolutie	3
5. Duurzaam waterverbruik	5
6. Duurzaam waterverbruik gemeten (dataverzameling BV-OECO, 2022)	6
6.1 Spaarzaam omgaan met water: zelfperceptie/houding	6
6.2 Spaarzaam omgaan met water: voorzieningen	6
6.3 Spaarzaam omgaan met water: gedrag	8
6.4 Regenwateropvang en regenwatergebruik	11
6.5 Gebruik van grondwater	12
6.6 Waarom gebruiken Belgen regen- of grondwater?	13
6.7 Gebruik van regenwater: waarom niet?	15
7. Waterbeleid in België	16
8. Waterbeleid: de mening van de Belgen (dataverzameling BV-OECO, 2022)	18
8.1 Luxeverbruik van water en progressiviteit van de waterfactuur	18
8.2 Efficiënter water verbruiken in elk Belgisch gezin	18
8.3 Aanmoedigen van regenwatergebruik	18
8.4 Geen woorden maar daden: infiltratie van regenwater	20
8.5 Verschillen naar profiel: belang van leeftijd, woonsituatie en inkomen	21
9. Aanbevelingen	23

Inleiding

Langdurige droogteperiodes afgewisseld met overvloedige neerslag worden door voortschrijdende klimaatverandering meer en meer de norm.

De gezamenlijke impact van menselijke activiteiten en klimaatverandering doet vooral in het Vlaams Gewest waterschaarste en waterstress snel toenemen én verhoogt tegelijkertijd het risico op wateroverlast in heel België.

Met dit onderzoek willen we in kaart brengen op welke manier Belgische gezinnen water uit verschillende bronnen gebruiken en verkennen we mogelijke pistes om waterverbruik in Belgische gezinnen te verduurzamen binnen deze – niet meer zo nieuwe - context van klimaatverandering.

1. Onderzoeksmethode

Het onderzoek werd uitgevoerd in 3 fasen.

In Fase I identificeerden we aan de hand van literatuurstudie en interviews met drie sleutelfiguren (1 expert waterbeleid uit Vlaanderen, 1 expert waterbeleid uit Wallonië en 1 medewerker van een Belgische producent van drinkbaar leidingwater) de verschillende uitdagingen m.b.t. duurzaam waterbeheer en waterverbruik in Belgische huishoudens.

Op basis van deze interviews en literatuurstudie werd in een tweede fase een ontwerp vragenlijst ontwikkeld. Dit ontwerp werd voorgelegd aan een vijftal burgers-consumenten met uiteenlopende kenmerken naar leeftijd (< 30j, 40+), inkomen (gezinnen die eerder moeilijk rondkomen en tweeverdieners met een eerder stabiele loopbaan en inkomen), gezinssituatie (alleenstaand/gezinnen met jonge en oudere kinderen) en woonsituatie/woonstatus (appartement/woning, huurder/eigenaar).

In de derde kwantitatieve fase werd een representatieve steekproef van 1700 Belgen online bevroegd (periode jan-feb 2022) door onderzoeksbureau IPSOS aan de hand van de gefinaliseerde vragenlijst. Deze online bevraging duurde ongeveer 15 minuten.

In het rapport worden statistisch significante verschillen tussen bevolkingsgroepen (vb. regio, leeftijd, inkomen,...) besproken, we analyseren deze verschillen op correlatieniveau (= samenhang en dus niet causaliteit).

2. Drinkwaterproductie in België en de impact van langdurige droogteperiodes

Drinkbaar water wordt in de verschillende Belgische regio's zowel gewonnen uit grondwater als uit oppervlaktewater.

In Wallonië wordt drinkbaar water hoofdzakelijk (> 80%) gewonnen uit grondwater, in Vlaanderen wordt ongeveer de helft van het drinkbaar water gewonnen uit oppervlaktewater en de andere helft uit grondwater. (Bijna) Al het drinkwater dat gebruikt wordt door Brusselse gezinnen is afkomstig uit Wallonië, net als een beperkt maar relevant aandeel van het drinkbaar kraantjeswater dat gebruikt wordt in Vlaanderen (cf. VMM, 2021; [Brussel Leefmilieu, 2022](#); [aquawal.be](#)).

De hoge waterstress in het Vlaamse landsgedeelte wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren: Vlaanderen is een relatief klein gebied met een hoge bevolkingsdichtheid en een sterke concentratie van economische activiteiten, de voorraden oppervlaktewater en grondwater zijn in dit landsgedeelte vrij beperkt en een (relatief) groot aandeel van de Vlaamse landoppervlakte is verhard. Droogteperiodes die langer duren en frequenter voorkomen, zorgen er dan ook bij uitstek in Vlaanderen voor dat deze beperkte watervoorraden minder frequent en consistent worden aangevuld, terwijl de vraag naar water constant blijft of zelfs toeneemt als gevolg van diezelfde hitte- en/of droogteperiodes (zie o.a. VITO, 2020).

Ook in het eerder waterrijke Wallonië heeft aanhoudende droogte in enkele gemeenten en op piekmomenten reeds geleid tot problemen met de waterbevoorrading (cf. Maes, 2020). Helaas werden de gevolgen van klimaatverandering voor veel Waalse gezinnen op een uiterst acute en dramatische manier zichtbaar tijdens de verwoestende overstromingen in de zomer van 2021.

3. Adaptief waterbeleid

Waterbeleid mag volgens experts niet te exclusief gericht zijn op het garanderen van een voldoende bevoorrading, maar moet óók het beperken van de vraag naar water nastreven, zowel structureel als op momenten van piekverbruik.

Grondwatervoorraden aanvullen kan door regenwater zoveel mogelijk te laten infiltreren in de bodem i.p.v. het versneld af te voeren via de riolering, zoals nu nog te vaak het geval is.

De effectiviteit van specifieke infiltratie-initiatieven (vb. ontarding of vergroening) is sterk contextafhankelijk, infiltratiebeleid kan in de praktijk dus vele vormen aannemen.

4. Waterverbruik in Belgische gezinnen: stand van zaken en evolutie

4.1 Waterverbruik door gezinnen in de verschillende gewesten

Gemiddeld verbruiken Vlamingen in 2016 per persoon dagelijks 100 liter drinkbaar leidingwater, 12 liter regenwater en 1,7 liter grondwater (= +/- 114 liter water per persoon per dag) (cf. VMM, 2018). In 2021 verbruiken Vlamingen dagelijks per persoon gemiddeld 89 liter drinkbaar leidingwater (cf. [VMM, 2022](#)). Brusselaars verbruiken in 2021 gemiddeld 101 liter drinkbaar leidingwater per dag en Walen verbruiken (in 2017) dagelijks ongeveer 90 liter drinkbaar leidingwater (cf. [Leefmilieu Brussel, 2021](#); [etat environnement wallonie.be](#)).

Het gemiddelde verbruik van drinkbaar leidingwater (per dag en per persoon) is in de verschillende Belgische regio's dus eerder vergelijkbaar.

Twee derde van de totale hoeveelheid water die Vlamingen gebruiken, wordt gebruikt voor persoonlijke hygiëne (vb. bad, douche, wastafel), voor het wassen van de kleren of om naar het toilet te gaan, slechts 10% wordt gebruikt om maaltijden te bereiden of om zelf van te drinken (cf. VMM, 2018).

Het totale verbruik van water uit verschillende bronnen samen is bij Vlaamse gezinnen de voorbije decennia gedaald: zowel het verbruik van drinkbaar leidingwater als grondwater is afgenomen, het verbruik van regenwater daarentegen gaat de voorbije decennia in stijgende lijn (cf. SERV, 2020). Vanaf 2018 is het verbruik van drinkbaar leidingwater door Vlaamse gezinnen opnieuw licht toegenomen (cf. [VMM, 2022](#)).

Het gemiddelde verbruik van drinkbaar leidingwater daalde in het BHG in de periode 2002 tot 2012 en bleef in de periode 2012 – 2019 relatief constant rond 95 à 96 liter per dag. De voorbije jaren verbruikten de Brusselse gezinnen opnieuw iets meer drinkbaar leidingwater.

Het totale verbruik van leidingwater per persoon in Wallonië, d.i. zowel het huishoudelijk als het niet-huishoudelijk verbruik samen, daalde in de periode 2004 – 2017 met 10,7% ([etat environnement wallonie.be](#)).

De (tot voor kort?) dalende trend in waterverbruik gedurende de voorbije decennia, is volgens waarnemers bijna zeker in de eerste plaats te danken aan technologische innovaties: toiletten, douches en huishoudelijke toestellen zoals wasmachines en afwasmachines zijn de voorbije decennia steeds waterefficiënter geworden. Bovendien zijn we tegenwoordig sneller geneigd om te douchen dan om een bad te nemen.

Een aanvullende verklaring is de toename van het verbruik van regenwater door gezinnen, al is er op dat vlak nog ruimte voor verbetering.

4.2 Verband tussen waterverbruik en profielkenmerken (cf. VMM, 2018; Prévédello, et. al., 2015)

Een alleenstaande verbruikt thuis gemiddeld meer water dan iemand die deel uitmaakt van een groter gezin. Gezinnen met veel buitenruimte en een moestuin verbruiken gemiddeld meer water dan gezinnen zonder buitenruimte.

Gezinnen met een hoger inkomen gebruiken over het algemeen meer drinkbaar leidingwater dan gezinnen met een beperkt inkomen, maar een relatief groot aandeel van deze eerder welgestelde gezinnen heeft toegang tot regenwater, waardoor ze hun verbruik van drinkbaar leidingwater kunnen terugdringen. In nieuwere woningen ligt het verbruik van drinkbaar leidingwater vaak lager dan in oudere woningen.

4.3 Verbruik van regen- en grondwater in Belgische gezinnen

Naar schatting 40 à 50% van de Vlaamse gezinnen zou in 2016/2017 thuis op één of andere manier regenwater opvangen en 10 à 13% van de Vlaamse gezinnen heeft in 2016/2017 thuis toegang tot grondwater. 1 op 3 woningen in Wallonië zou in 2015 voorzien zijn van een 'citerne d'eau de pluie' en 5% beschikt in 2015 over een grondwaterput. Naar schatting 16% van de Brusselse gezinnen gebruikt in 2020 thuis regenwater (cf. Minaraad, 2018; Prévédello, et. al., 2015; [Leefmilieu Brussel, 2021](#)).

De betekenis van het gebruik van regenwater is de voorbije 50 – 60 jaar geëvolueerd van pure noodzaak om in zijn of haar basisbehoeften te voorzien naar een verstandige investering die op termijn kan terugverdiend worden. Aan- of afwezigheid van een regenwaterput in verschillende delen van België heeft zowel te maken met de ongelijkmatige uitrol van het Belgische waterdistributienetwerk in de loop van de 20ste eeuw als met ongelijkheid naar inkomen en woonsituatie van gezinnen binnen de actuele Vlaamse, Brusselse en Waalse samenleving (zie o.a. Prévédello, 2006).

Een te lage premie, onzekerheid over de opbrengst in verhouding tot de kosten, moeilijke toegankelijkheid of plaatsgebrek op percelen of in woningen en zelfs een mogelijke toekomstige taks zijn voor Brusselaars belangrijke redenen om NIET te investeren in regenwatervoorzieningen (cf. Intertek/RDC Environnement, 2012).

In de provincie Luxemburg is het aandeel gezinnen met een regenwaterput veel lager dan in andere delen van Wallonië. Luxemburgse huishoudens hebben wellicht vaker toegang tot bronwater, waardoor het gebruik van regenwater voor hen een minder aantrekkelijke optie wordt (cf. Prévédello, 2006).

Gezinnen die toegang hebben tot regenwater en grondwater, verbruiken over het algemeen meer water dan gezinnen die enkel drinkbaar leidingwater verbruiken. Indien gezinnen thuis over alternatieven voor drinkbaar leidingwater beschikken, zijn regenwater en grondwater meteen goed voor een kwart tot 35% van het totale waterverbruik (cf. MINARAAD, 2018).

Regenwater wordt door Vlaamse gezinnen vooral gebruikt voor het doorspoelen van het toilet, besproeien van tuin en planten en het wassen van kleren in de wasmachine, grondwater wordt bij voorkeur gebruikt voor het besproeien van tuin en planten (cf. VMM, 2018).

Waalse gezinnen gebruiken regenwater bij uitstek voor toepassingen buitenshuis (vb. gazon/moestuin, auto wassen, terras/stoep kuisen, zwembad vullen). Bij (Waalse) gezinnen die regenwater IN de woning gebruiken, leidt regenwaterverbruik ook effectief tot een reële daling van het verbruik van drinkbaar leidingwater. (Waalse) Huishoudens die ook IN de woning regenwater gebruiken, doen dit vooral voor het onderhoud van de woning, het doorspoelen van het toilet en het wassen van de kleren (cf. Prévédello, 2015).

5. Duurzaam waterverbruik

In de literatuur over duurzaam waterverbruik wordt een onderscheid gemaakt tussen direct en indirect waterverbruik. Direct waterverbruik heeft betrekking op water dat we zelf verbruiken, indirect waterverbruik heeft betrekking op het water dat gebruikt wordt tijdens het productieproces en transport van goederen of diensten die we aankopen en consumeren.

Sommige waarnemers zijn van oordeel dat de ecologische impact of watervoetafdruk van onze persoonlijke directe waterconsumptie verwaarloosbaar is in vergelijking met de ecologische impact of watervoetafdruk van ons consumptiepatroon (vb. voedingsconsumptie) (cf. [Hoekstra in Deelder, 2019](#)). Andere waarnemers wijzen daarentegen op de absolute noodzaak van de verduurzaming van direct waterverbruik door gezinnen als noodzakelijke aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering.

Duurzaam direct waterverbruik omvat minstens drie dimensies: (1) efficiënt en spaarzaam waterverbruik, (2) voorkomen van watervervuiling en (3) hoogwaardig drinkbaar water zo weinig mogelijk gebruiken voor laagwaardige toepassingen (vb. doorspoelen van het toilet).

Duurzaam (direct) waterverbruik thuis houdt ook in dat gedrag (vb. korter douchen) congruent is met een aantal eerder technische of technologische aanpassingen in de woning (vb. spaardouchekop). Op het kruispunt van beide vinden we dan bvb. het zo snel mogelijk laten repareren van lekken (cf. [VMM.be](#)).

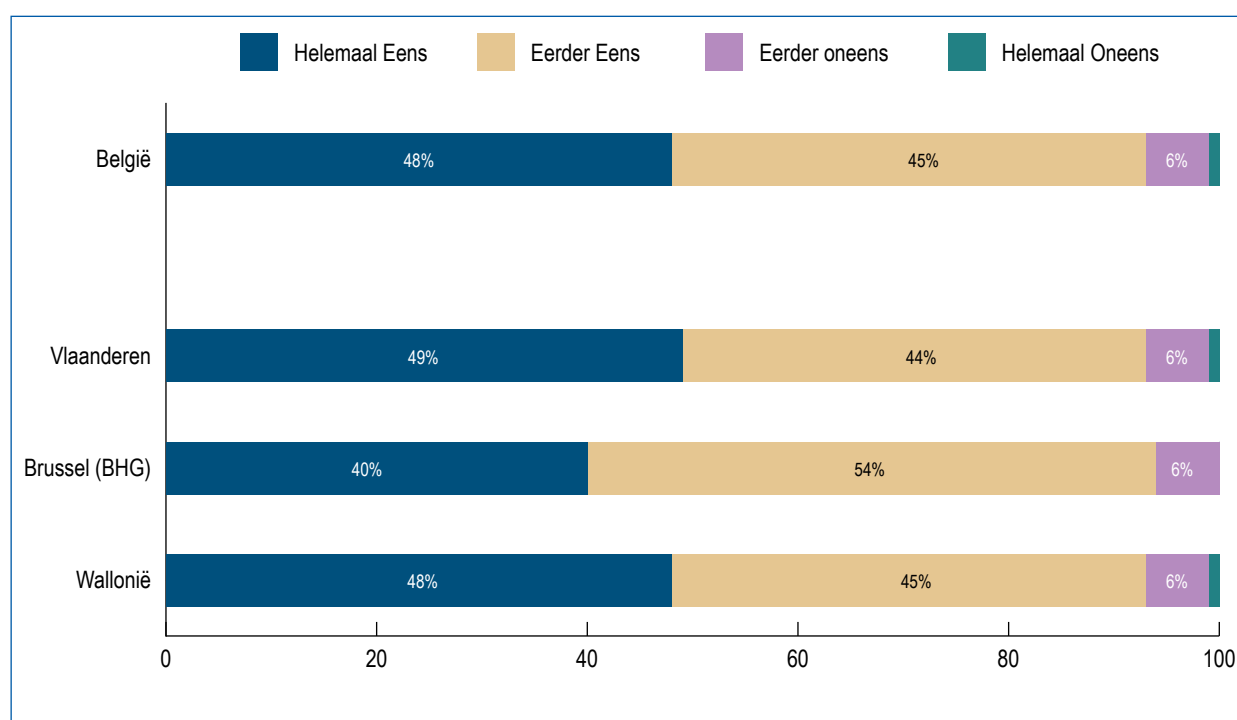
Ook circulair watergebruik en/of hergebruik van grijs water thuis, de voorkeur geven aan kraantjeswater boven flessenwater en voldoende opvangen, bufferen en laten infiltreren van regenwater worden beschouwd als manieren om waterverbruik (of waterbeheer) thuis te verduurzamen.

Winnen en gebruiken van grondwater wordt eerder als niet-duurzaam beschouwd (cf. [VMM.be](#)).

6. Duurzaam waterverbruik gemeten (dataverzameling BV-OECO, 2022)

6.1 Spaarzaam omgaan met water: zelfperceptie/houding

Figuur 1 – Ik verspil zo weinig mogelijk drinkbaar kraantjeswater (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

Bijna de helft van de Belgen (48%) probeert zo weinig mogelijk water te verspillen en niet minder dan 93% van de Belgen vindt zo weinig mogelijk water verspillen minstens belangrijk.

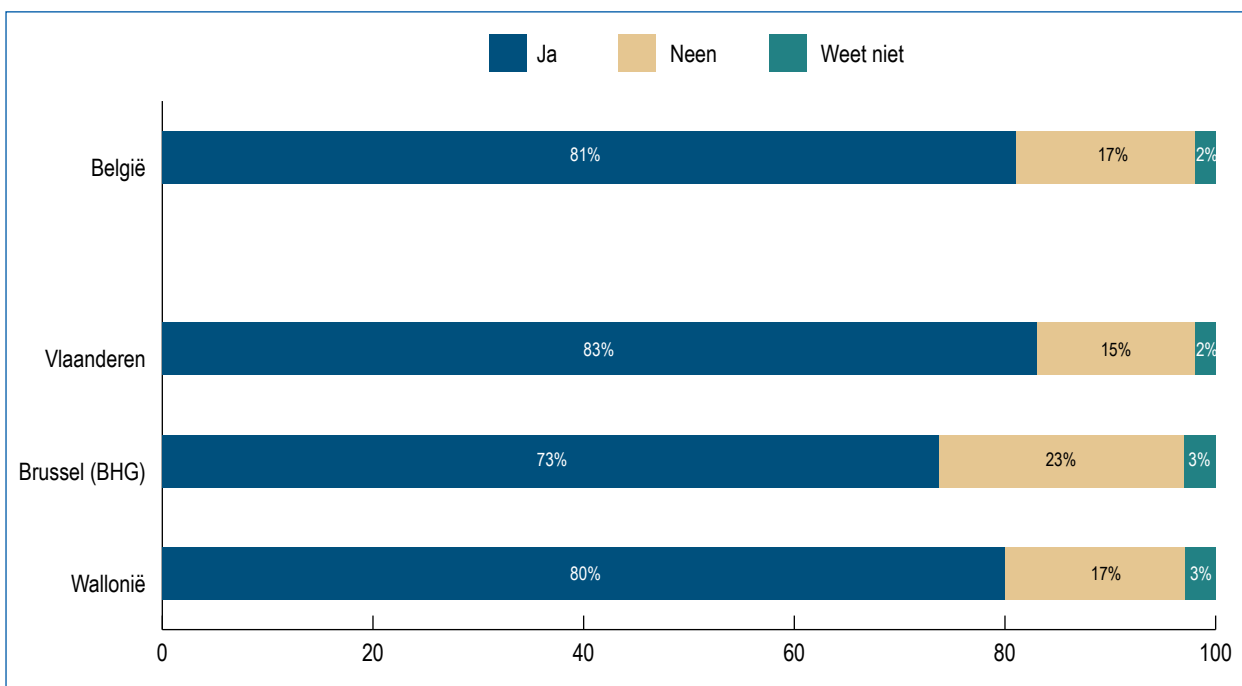
Het aandeel consumenten en gezinnen dat probeert zo weinig mogelijk water te verspillen is in Brussel (BHG) lager dan in Vlaanderen en Wallonië. Consumenten die zichzelf als waterzuinig beschouwen, scoren opvallend sterker dan andere consumenten voor waterbesparend gedrag (vb. het beperken van de douchetijd). Voor het al of niet beschikken over waterbesparende voorzieningen zoals een waterbesparende douchekop of een toilet met dubbele spoelknop zijn de verschillen tussen 'waterzuinige' en 'minder waterzuinige' consumenten minder uitgesproken.

6.2 Spaarzaam omgaan met water: voorzieningen

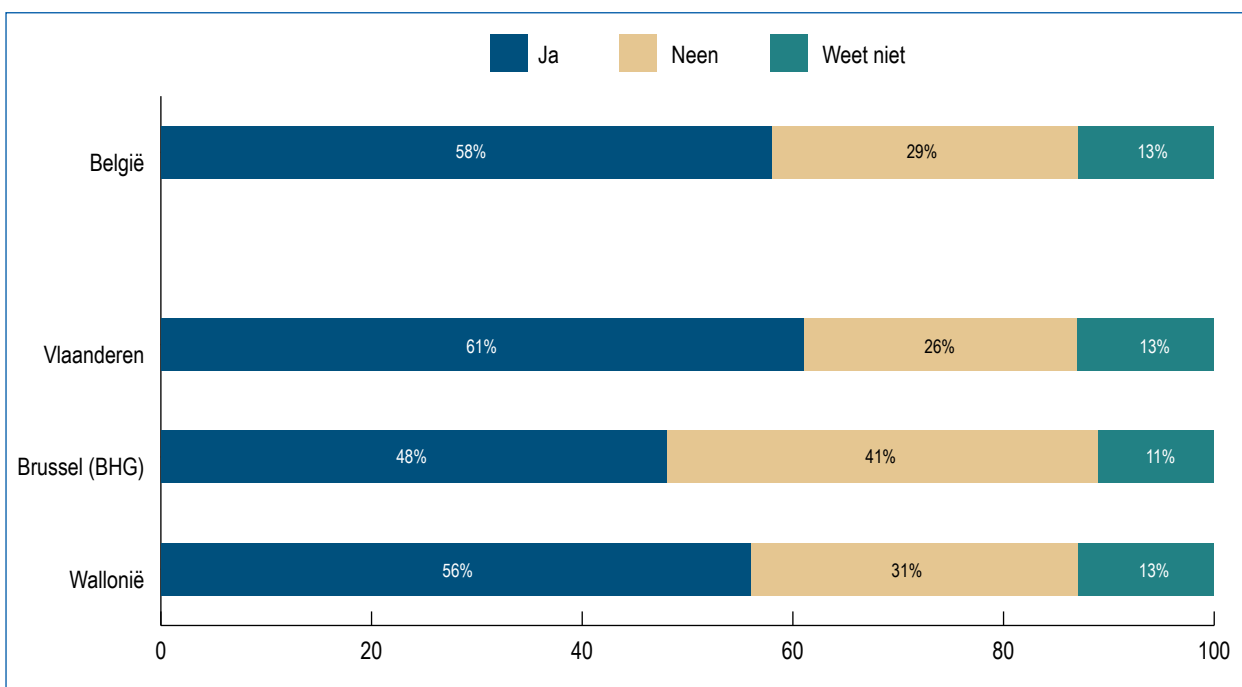
17% van de Belgen beschikt thuis NIET over een toilet met dubbele spoelknop en 29% beschikt NIET over een spaardouchekop, een relatief groot aandeel Belgen (13%) weet overigens niet of hun douche voorzien is van een spaardouchekop. 9% van de Belgen geeft expliciet aan thuis noch over een toilet met dubbele spoelknop noch over een douche met spaardouchekop te beschikken. Het aandeel gezinnen dat beschikt over een toilet met dubbele spoelknop en/of spaardouchekop is in Brussel (BHG) lager dan in beide andere gewesten.

Figuur 2 – Waterbesparende voorzieningen: hebt u een toilet(ten) met een dubbele spoelknop?
 (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

Figuur 3 – Waterbesparende voorzieningen: Is uw douche voorzien van een spaardoucheknop?
 (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

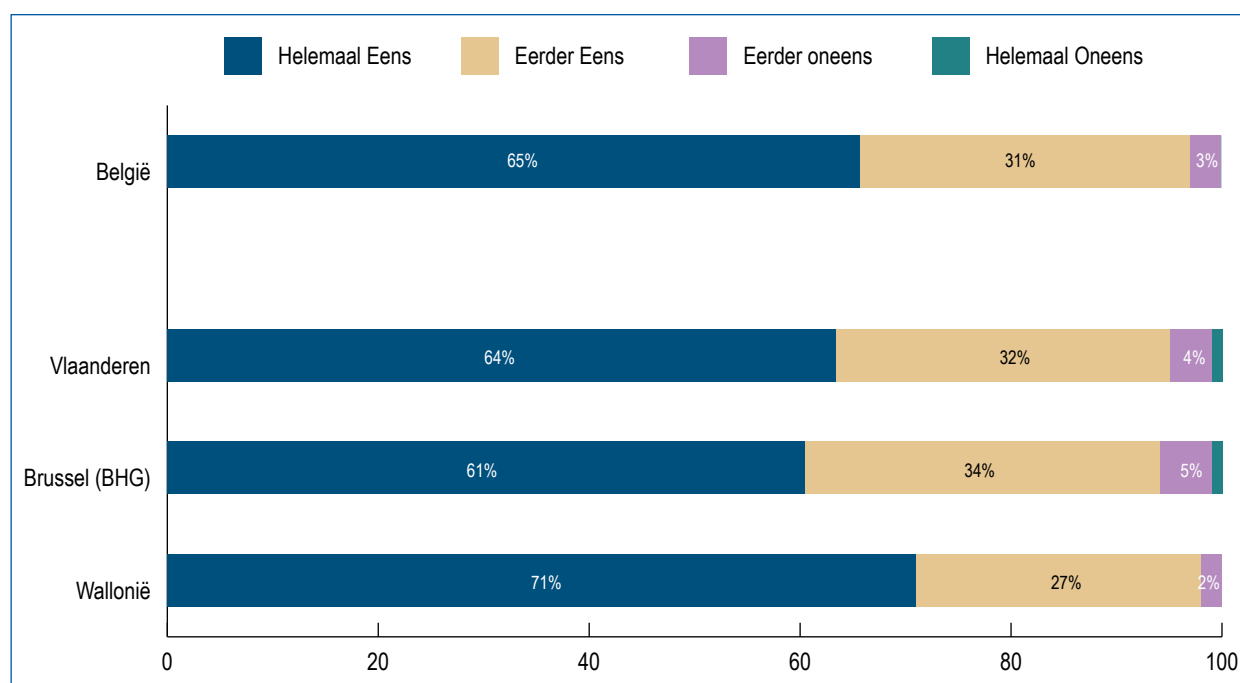
6.3 Spaarzaam omgaan met water: gedrag

Tweederde van de Belgen (65%) geeft aan dat ze een waterlek thuis zo snel mogelijk laten herstellen, iets minder dan de helft (45%) van de Belgen probeert de douchetijd te beperken om minder water te verbruiken en ruim één op drie (36%)

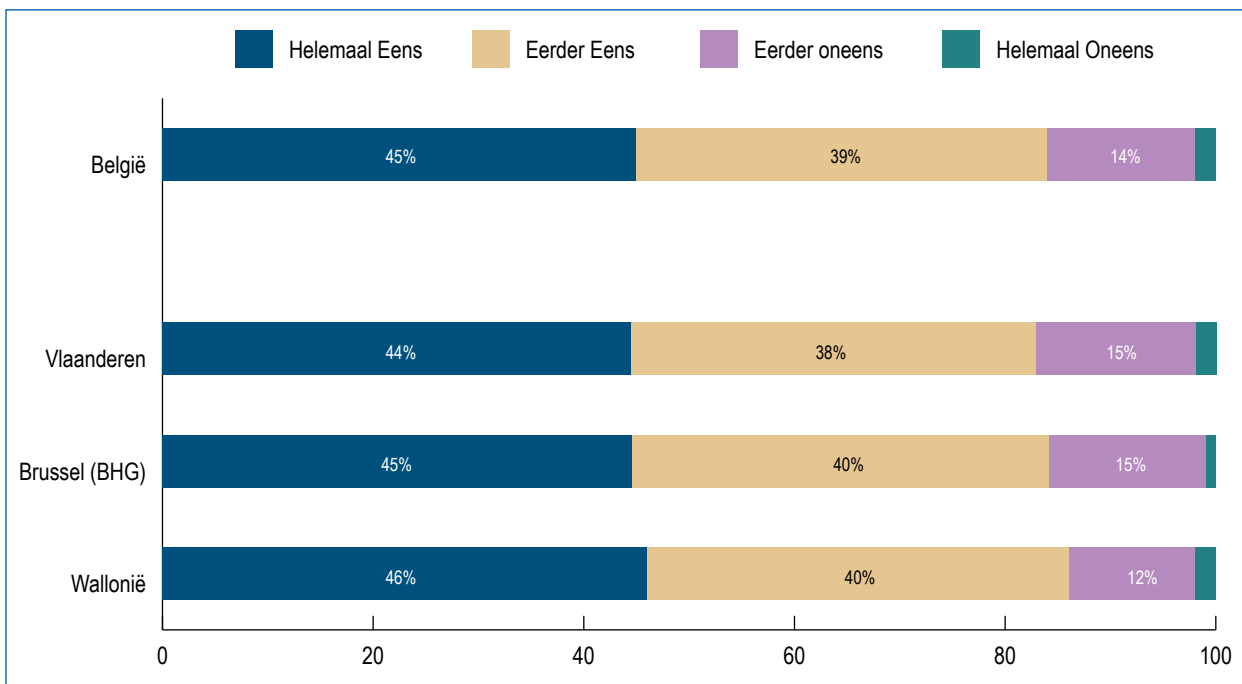
kiest bij aankoop van een wasmachine consequent voor het meest waterzuinige toestel.

Bij Waalse gezinnen is het vaker de gewoonte om een waterlek onmiddellijk te laten herstellen dan bij Vlaamse en Brusselse gezinnen.

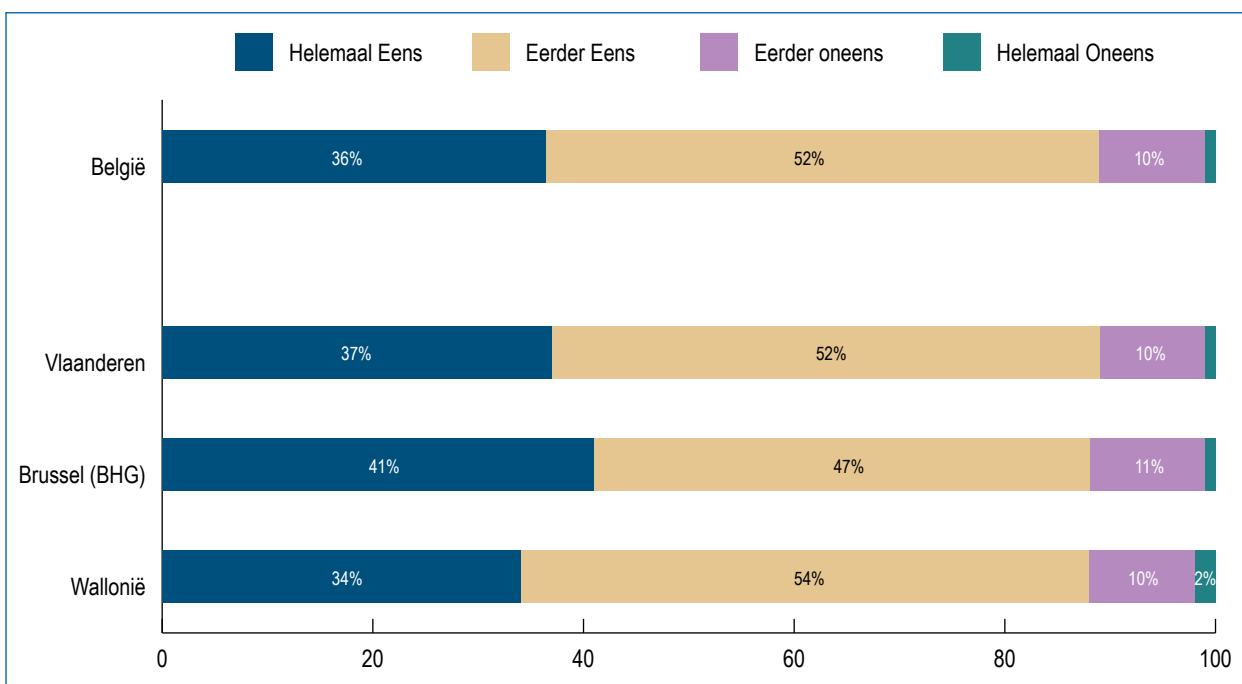
Figuur 4 – Waterbesparend gedrag: ik laat een waterlek thuis onmiddellijk herstellen
(n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

Figuur 5 – Waterbesparend gedrag: ik beperk de tijd onder de douche om minder water te verbruiken
 (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

Figuur 6 – Waterbesparend gedrag: ik kies bij aankoop consequent voor de wasmachine die minst water verbruikt
 (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

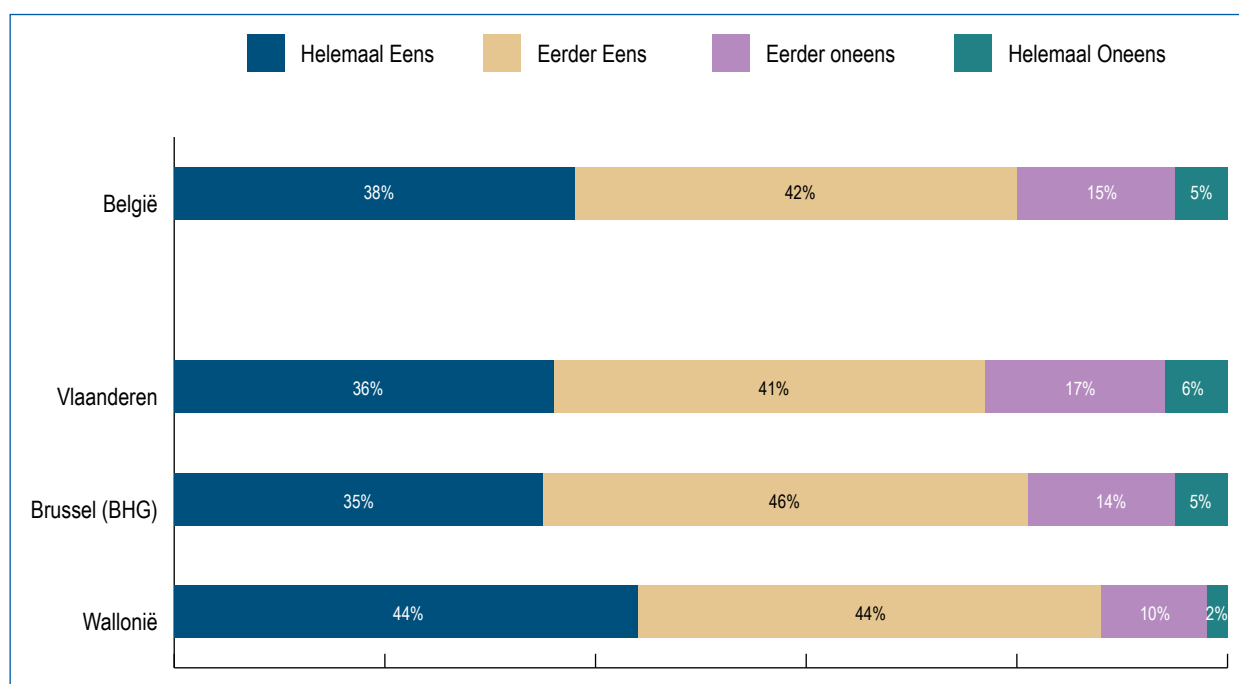

38% van de Belgen volgt de evolutie van hun waterverbruik bij de jaarlijkse afrekening zeer strikt op.

Waalse gezinnen volgen deze evolutie strikter op dan Brusselaars en veel strikter dan Vlamingen.

Voor een aanzienlijk deel van de Brusselaars is het overigens niet eenvoudig om het eigen waterverbruik nauwkeurig op te volgen: slechts een minderheid van de gezinnen in Brussel (BHG) beschikt over een individuele watermeter.

Figuur 7 – Ik bestudeer zorgvuldig de evolutie van ons waterverbruik bij de jaarlijkse afrekening (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

6.4 Regenwateropvang en regenwatergebruik

Iets minder dan de helft van de Belgen (47%) vangt thuis regenwater op: 53% van de Vlamingen, 46% van de Walen en 19% van de Brusselaars. Toegang hebben tot regenwater thuis impliceert overigens niet dat gezinnen ook effectief

regenwater gebruiken: ruim 13% van de Belgen vangt thuis regenwater op, maar maakt nauwelijks gebruik van deze alternatieve waterbron.

Vlamingen vangen niet alleen vaker regenwater op dan andere Belgen, ze gebruiken regenwater ook voor een bredere waaier van activiteiten.

Tabel 1 – Regenwateropvang en intensiteit regenwatergebruik in België
(n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

	Vangt u regenwater op? (% JA)	Nauwelijks RWgebruik	≠ Activiteiten	Zoveel mogelijk
België (n = 1700)	47%	13%	22%	13%
Vlaanderen (n = 988)	53%	14%	23%	16%
Brussel (BHG) (n = 175)	19%	10%	7%	2%
Wallonië (n = 537)	46%	12%	23%	11%

Iets minder dan een kwart van de Belgen (24%) gebruikt thuis regenwater (vooral uit een regenwaterput, maar sporadisch ook uit een regenwaterbron) om het toilet door te spoelen: 27% van de Vlaamse, 24% van de Waalse en slechts 3% van de Brusselse huishoudens.

Tabel 2 – Gebruik van regenwater voor het doorspoelen van het toilet?
(n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

	% gezinnen gebruikt regenwater voor het doorspoelen van het toilet
België (n = 1700)	24%
Vlaanderen (n = 988)	27%
Brussel (BHG) (n = 175)	3%
Wallonië (n = 537)	24%

6.5 Gebruik van grondwater

Ongeveer 1 op 7 Belgen (15%) gebruikt thuis grondwater en 1,3% van de Belgen gebruikt thuis bijna uitsluitend grondwater. 41% van de grondwatergebruikers of 6,2% van alle

Belgen geeft aan dat hun grondwatergebruik thuis eerder beperkt is.

Gebruik van grondwater komt minder vaak voor in Wallonië (12%) dan in Vlaanderen (17%) of het BHG (16%).

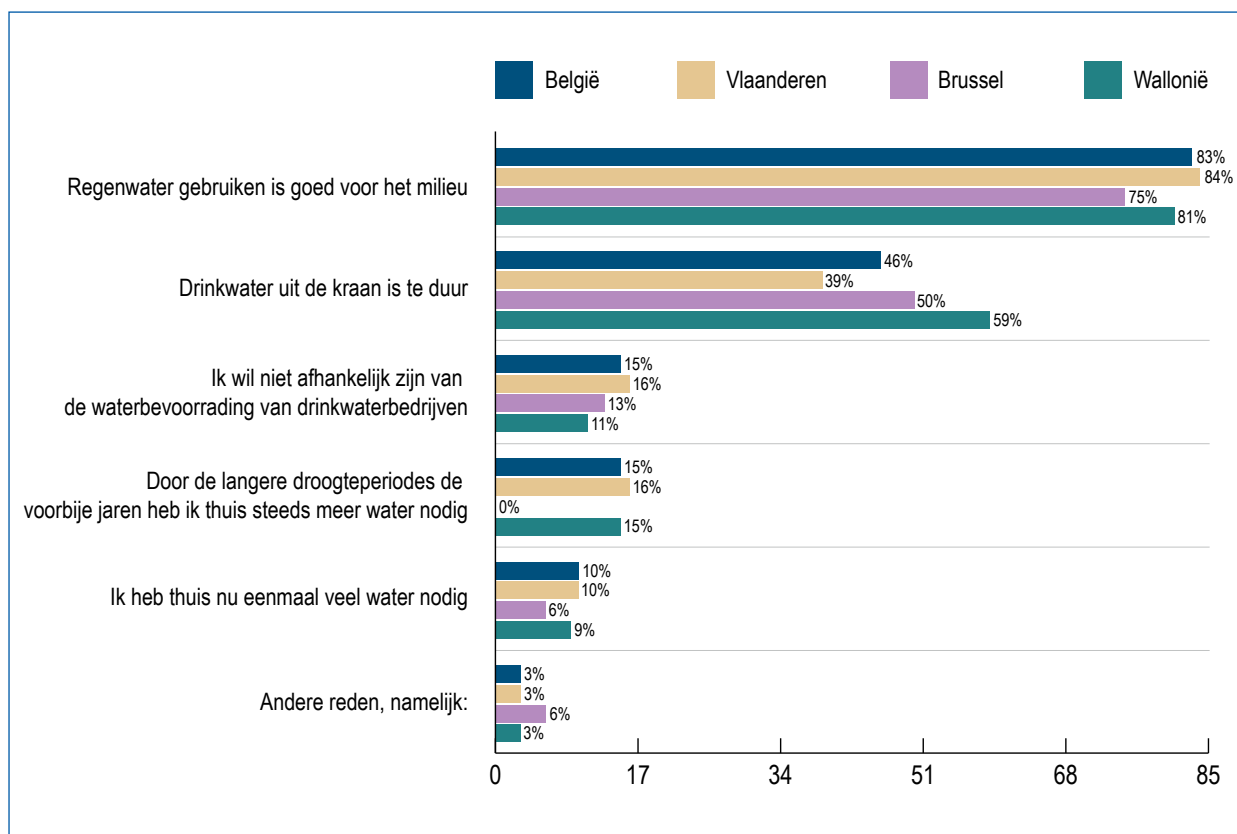
Tabel 3 – Grondwatergebruik in België (n België = 1700; n VLA = 988; n BRU = 175; n WAL = 537)

	Gebruikt u grondwater? (% JA)	Nauwelijks GWgebruik	≠ Actn	Bijna exclusief
België	15%	6%	8%	1%
Vlaanderen	17%	6%	9%	2%
Brussel	16%	9%	5%	2%
Wallonië	12%	6%	6%	1%

8% van de Belgen gebruikt thuis zowel regenwater als grondwater. Grondwatergebruikers gebruiken vaak ook regenwater thuis, omgekeerd is dit veel minder het geval.

6.6 Waarom gebruiken Belgen regen- of grondwater?

Figuur 8 – Waarom gebruikt u thuis regenwater? (n = 583 Belgen die regenwater gebruiken voor minstens verschillende activiteiten; n Vlamingen = 384; n Brusselaars = 16; n Walen = 183)

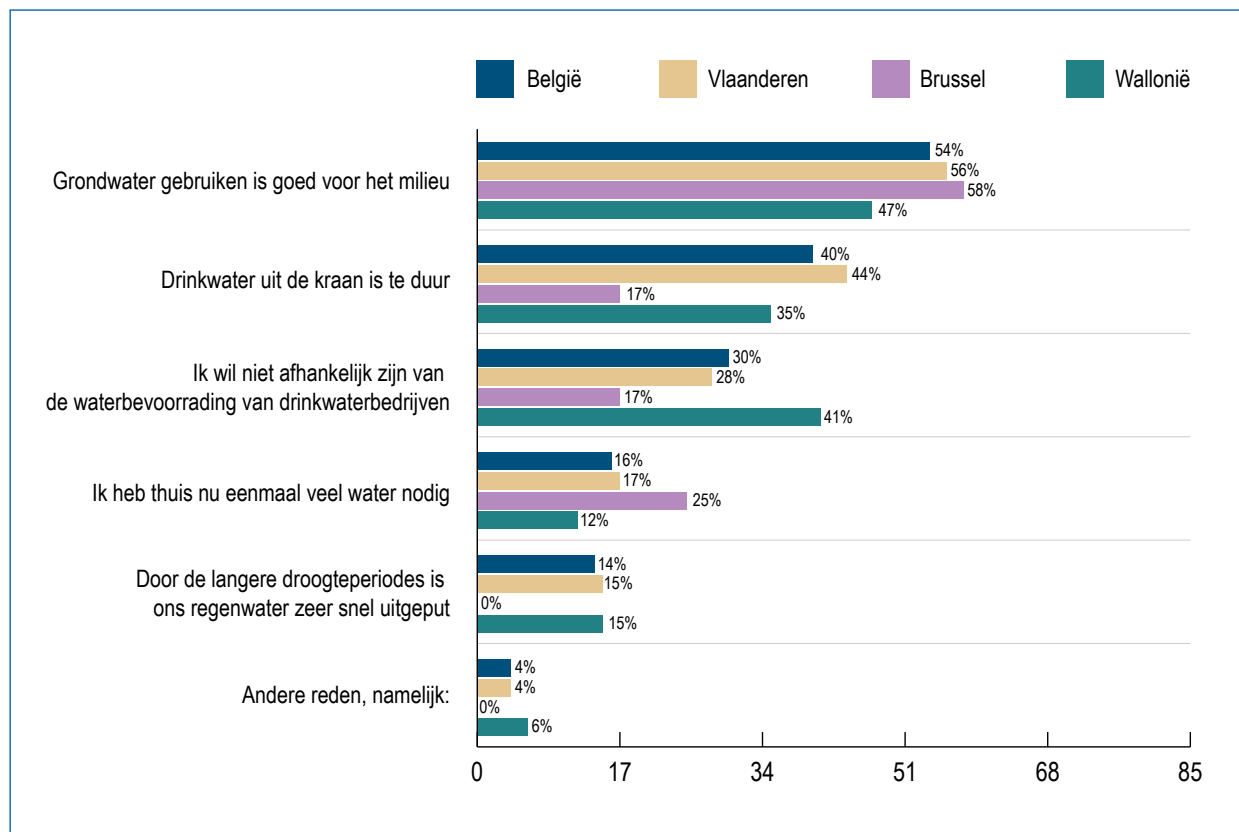

Gezinnen gebruiken regenwater in de eerste plaats uit milieu overwegingen of omdat ze drinkwater uit de kraan te duur vinden. Opvallend is dat zorg voor het milieu en de (hoge) kostprijs van drinkwater ook de belangrijkste redenen zijn voor gezinnen om thuis grondwater te gebruiken. Zorg voor het milieu is als reden voor grondwatergebruik overigens minder dominant dan als motivatie voor regenwatergebruik.

Duurder drinkwater leidt in Wallonië vaker dan in Vlaanderen tot een toename van het gebruik van regenwater, in Vlaanderen zet een hogere kostprijs van drinkwater frequenter dan in Wallonië aan tot een toename van het gebruik van grondwater.

Waterautonomie of het niet afhankelijk willen zijn van de openbare drinkwatervoorziening door waterbedrijven, blijkt voor Belgen vooral een relevante reden om thuis grondwater te gebruiken. Het streven naar waterautonomie als reden om thuis grondwater te gebruiken, is voor Walen belangrijker dan voor Vlamingen en Brusselaars.

Figuur 9 – Waarom gebruikt u thuis grondwater? (n = 153 Belgen die grondwater gebruiken voor minstens verschillende activiteiten ; n Vlamingen = 107; n Brusselaars = 12; n Walen = 34)

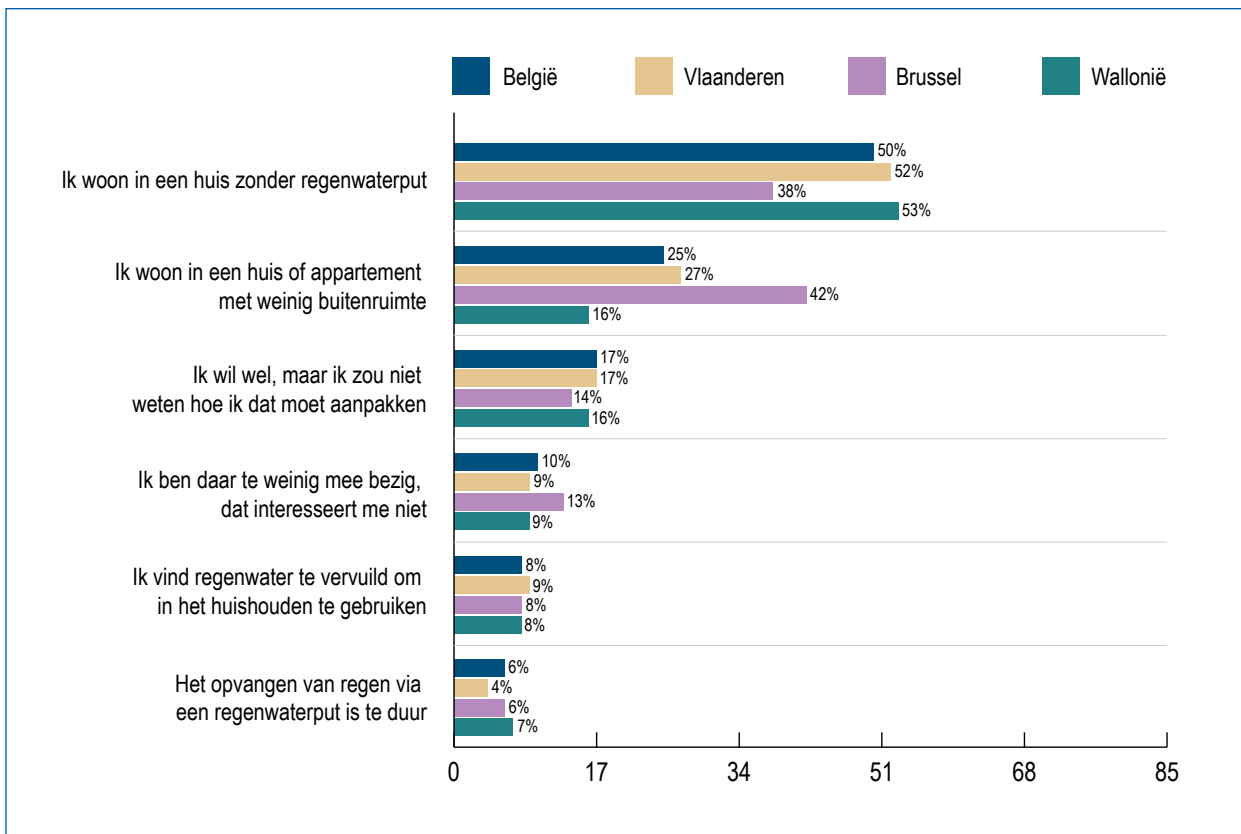

6.7 Gebruik van regenwater: waarom niet?

Thuis weinig of geen regenwater gebruiken, heeft meestal te maken met praktische hindernissen zoals het niet beschikken over een regenwaterput of gebrek aan buitenruimte.

Nogal wat Belgen weten eenvoudig niet hoe zij een regenwatervoorziening moeten installeren of zijn gewoon niet geïnteresseerd in regenwatergebruik. Een minderheid is van oordeel dat de investeringskost voor regenwatergebruik te groot is of dat regenwater te vervuild is om thuis te gebruiken.

Figuur 10 – Waarom gebruikt u thuis weinig of geen regenwater? (n = 1117 Belgen die thuis weinig of geen regenwater gebruiken; n Vlamingen = 604; n Brusselaars = 159; n Walen = 354)

7. Waterbeleid in België

7.1 Hemelwaterbeleid

Vlamingen en Brusselaars (BHG) moeten (behoudens enkele wettelijk omschreven uitzonderingen) bij nieuwbouw en uitgebreide renovatie een regenwaterput installeren, in Wallonië geldt deze verplichting in heel wat gemeenten, maar niet voor het hele gewest.

In Vlaanderen zal de bestaande verplichting vanaf oktober 2023 uitgebreid worden naar het effectief gebruiken van regenwater uit deze hemelwaterput, deze gebruiksplicht zal echter niet (retro-actief) gelden voor regenwater uit putten die nog onder de oude regeling vallen. Vanaf oktober 2023 wordt het in Vlaanderen ook mogelijk om regenwaterverplichtingen 'collectief' op te nemen.

Volgens een kritische waarnemer moet in Wallonië eerst en vooral geïnvesteerd worden in waterzuinige toepassingen in (sociale) woningen en in klantvriendelijke drinkwatervoorzieningen in publieke instellingen. Het (financieel) stimuleren van regenwaterverbruik bij Waalse gezinnen zou volgens deze waarnemer minder prioritair zijn.

7.2 Grondwaterbeleid

In elk Belgisch gewest geldt een meldingsplicht voor het winnen en gebruiken van grondwater door particulieren, maar zowel Vlaamse als Waalse overheden zijn er zich van bewust dat deze meldingsplicht slechts door een beperkt aandeel gebruikers (gezinnen) ook effectief wordt nageleefd.

Dit impliceert dat de gewestelijke overheden hoogstens een partieel zicht hebben op de effectieve grondwaterwinning bij gezinnen thuis.

Bij uitstek in het Vlaamse landsgedeelte kunnen deze grondwaterwinningen nochtans leiden tot het nog verder uitputten van reeds beperkte (grond)watervoorraden.

7.3 Infiltratiebeleid

De roep om een performanter infiltratiebeleid klinkt – opnieuw in de eerste plaats in Vlaanderen - steeds luider.

Vlamingen moeten bij nieuwbouw en uitgebreide renovatie een infiltratievoorziening aanleggen, elke Vlaamse gemeente moet sinds kort een hemelwater- en droogteplan opmaken en een aantal gemeenten legt nu al zeer gedetailleerde regels op i.v.m. verharding bij particulieren.

Eén van de doelstellingen van de Vlaamse [Blue Deal](#) is het aanmoedigen van gezinnen om hun woonomgeving te ont-harden. Enkele Vlaamse middenveldorganisaties (cf. [BBL e.a., 2022](#)) pleiten voor het invoeren van een infiltratiebonus: gezinnen en bedrijven die inspanningen doen om regenwater beter te laten infiltreren, mogen daar volgens deze organisaties ook financieel voor beloond worden.

7.4 Tariferingsbeleid

In 2016 werd in Vlaanderen een nieuwe uniforme tariefstructuur voor drinkwater ingevoerd en wellicht zal deze tariefstructuur één van de komende jaren opnieuw hervormd worden. Binnen de huidige tariefstructuur in Vlaanderen wordt het bedrag van het vaste gedeelte (= vastrecht) kleiner naarmate een huishouden meer gezinsleden telt en is het variabele gedeelte (= afhankelijk van het waterverbruik) progressief in 2 schijven.

Volgens een aantal stakeholders betalen Vlaamse alleenstaanden op dit moment teveel in vergelijking met grotere gezinnen en verdient de bestaande progressiviteit verdere verfijning. De uitrol van de slimme watermeter zal naar de toekomst toe de toepassing van flexibele watertarifiering mogelijk maken (cf. SEOR, 2019). SERV & MINARAAD (2022) pleiten in een recenter advies (o.a.) voor een zo laag mogelijk vast t.o.v. variabel tarief om de prijselasticiteit van het waterverbruik te verhogen en voor een koppeling van waterbesparen-de maatregelen aan energetische renovatie.

Een kritische waarnemer is van oordeel dat de prijs van drinkbaar water in Vlaanderen, zeker in de actuele context van toenemende waterschaarste, op dit moment te laag is: gezinnen zouden bereid moeten zijn om meer te betalen voor het gebruik van drinkbaar water vanuit het principe 'de vervuiler betaalt'. Een groot deel van de gezinnen is nauwelijks op de hoogte van de waterprijs, wellicht omdat drinkbaar water als relatief goedkoop gepercipieerd wordt.

In Brussel (BHG) geldt vanaf 2022 een lineair i.p.v. een progressief watertarief. Uit onderzoek blijkt dat progressiviteit van de waterfactuur in de typische Brusselse grootstedelijke context weinig zin heeft: twee derde van de Brusselse huishoudens beschikt immers niet over een individuele watermeter, de prijselasticiteit van drinkwater is in Brussel (BHG) dus zo mogelijk nog beperkter dan in andere regio's. Bovendien is de kans reëel dat ook zeer kwetsbare Brusselse gezinnen in de hoogste tariefschijven terechtkomen, bvb. omdat ze in kwalitatief (zeer) slechte huurwoningen leven (cf. May, 2021).

De Waalse waterfactuur (voor gezinnen) bestaat uit 2 tariefschijven en is dus progressief. Toch wordt de Waalse waterfactuur in de praktijk eerder als lineair gepercipieerd: de overgrote meerderheid van de Waalse gezinnen valt immers in de tweede schijf.

7.5 Waterarmoede

In waterarmoede leven betekent geen of onvoldoende toegang hebben tot kwaliteitsvol water om in de basisbehoeften te voorzien.

Waterarmoede is meestal het gevolg van meerdere factoren die elkaar onderling versterken: een hoge waterfactuur in combinatie met een te laag inkomen en/of een woning van slechte kwaliteit (cf. Van Vooren, 2018). Bij uitstek de combinatie van een hoog waterverbruik (vb. kroostrijk gezin) met een laag gezinsinkomen (vb. alleenstaande ouder) doet het risico op waterarmoede snel toenemen.

Brusselse en Waalse gezinnen worden vaker getroffen door waterarmoede dan Vlaamse gezinnen (cf. [Meyer & Coene, 2022](#)).

Het persoonlijk aanspreken van gezinnen met concreet advies dat aansluit bij hun leefwereld, het aanbieden van kleine praktische hulpmiddelen aan deze gezinnen om hun waterverbruik te beperken en het actief opsporen en herstellen van lekken zijn mogelijke strategieën om waterarmoede bij gezinnen effectief terug te dringen (cf. Van Vooren, 2018).

8. Waterbeleid: de mening van de Belgen (dataverzameling BV-OECO, 2022)

8.1 Luxeverbruik van water en progressiviteit van de waterfactuur

Belgen tonen zich eensgezind (> 90% helemaal/eerder eens) voorstander van het sterker belonen van spaarzaam gebruik van kraantjeswater. Het duurder maken van luxeverbruik van drinkbaar water is iets minder populair, maar kan nog altijd rekenen op de steun van een meerderheid van de bevolking (60%). Luxeverbruik van drinkwater betekent volgens de Belgen in de eerste plaats het vullen van zwembaden, bubbelbaden, jacuzzi's, zwembijvers of sauna's.

Flexibel tarifieren van water is veel minder populair: slechts iets meer dan één derde (36%) van de Belgen vindt een hoger tarief voor water tijdens langdurige droogteperiodes een goed idee.

8.2 Efficiënter water verbruiken in elk Belgisch gezin

Maatregelen die zelfs de meest kwetsbare gezinnen in staat stellen minder water te verbruiken kunnen op brede steun rekenen: bijna 80% van de Belgen (78%) vindt dat elk gezin recht heeft op minstens één gratis waterscan en maar liefst 89% van de Belgen is voorstander van waterbesparende aanpassingen tegen sterk verminderde prijs voor gezinnen met een beperkt inkomen.

8.3 Aanmoedigen van regenwatergebruik

Een opvallend ruime meerderheid van de Belgen toont zich voorstander van maatregelen die gezinnen dwingen tot het frequenter gebruiken van regenwater thuis: 87% gaat (helemaal) akkoord met het verplichten van een regenwaterput bij nieuwbouw en nog altijd 70% vindt dat gezinnen die beschikken over een regenwaterput geen drinkbaar leidingwater meer mogen gebruiken om toiletten door te spoelen.

Nogal wat respondenten zijn er overigens van overtuigd dat een groot deel van de bevolking nog te weinig op de hoogte is van mogelijke opportuniteiten door het gebruik van regenwater en pleiten dan ook voor meer bewustmaking, promotie, informatie of vorming i.v.m. regenwatergebruik.

Respondenten pleiten over het algemeen vooral voor een aanmoedigingsbeleid m.b.t. regenwatergebruik - bvb. via een premiestelsel – en zijn fel gekant tegen het mogelijk belasten van regenwaterverbruik.

Een deel van de respondenten beklemtoont het belang van een grotere toegankelijkheid van regenwatergebruik voor kwetsbare groepen en huurders: vb. door het volledig ontzorgen (zowel financieel als praktisch) van kwetsbare groepen, door het gratis aanbieden van flexibel inzetbare materialen i.f.v. regenwateropvang of door het verplichten van collectieve regenwatervoorzieningen.

Tabel 4– Draagvlak bij de Belgen (% helemaal eens + % eerder eens) voor specifieke maatregelen
 (n België = 1700; n Vlaanderen = 988; n BHG = 175; n Wallonië = 537)

	België % (helemaal) eens	VLA % (helemaal) eens	BRU % (helemaal) eens	WAL % (helemaal) eens
Spaarzaam gebruik sterker belonen	93%	94%	91%	94%
Overbodig luxegebruik veel duurder	60%	61%	59%	59%
Hogere tarieven tijdens langdurige droogte	36%	35%	42%	37%
Minstens éénmaal gratis Waterscan voor elk gezin	78%	78%	78%	78%
Lagere prijs waterbesparende aanpass bij kwetsbare gezinnen	89%	90%	90%	89%
Regenwaterput verplicht bij nieuwbouw	87%	88%	82%	85%
(Indien regenwaterput) geen drinkbaar water vr toilet	70%	69%	69%	73%

8.4 Geen woorden maar daden: infiltratie van regenwater

Iets meer dan 1 op 5 Belgen (22%) heeft thuis al initiatieven genomen om regenwater beter te laten infiltreren en ongeveer één derde van de Belgen (5% zeker en 28% waarschijnlijk) is van plan om naar de toekomst toe (voor de eerste keer of nog meer) infiltratie-initiatieven te nemen.

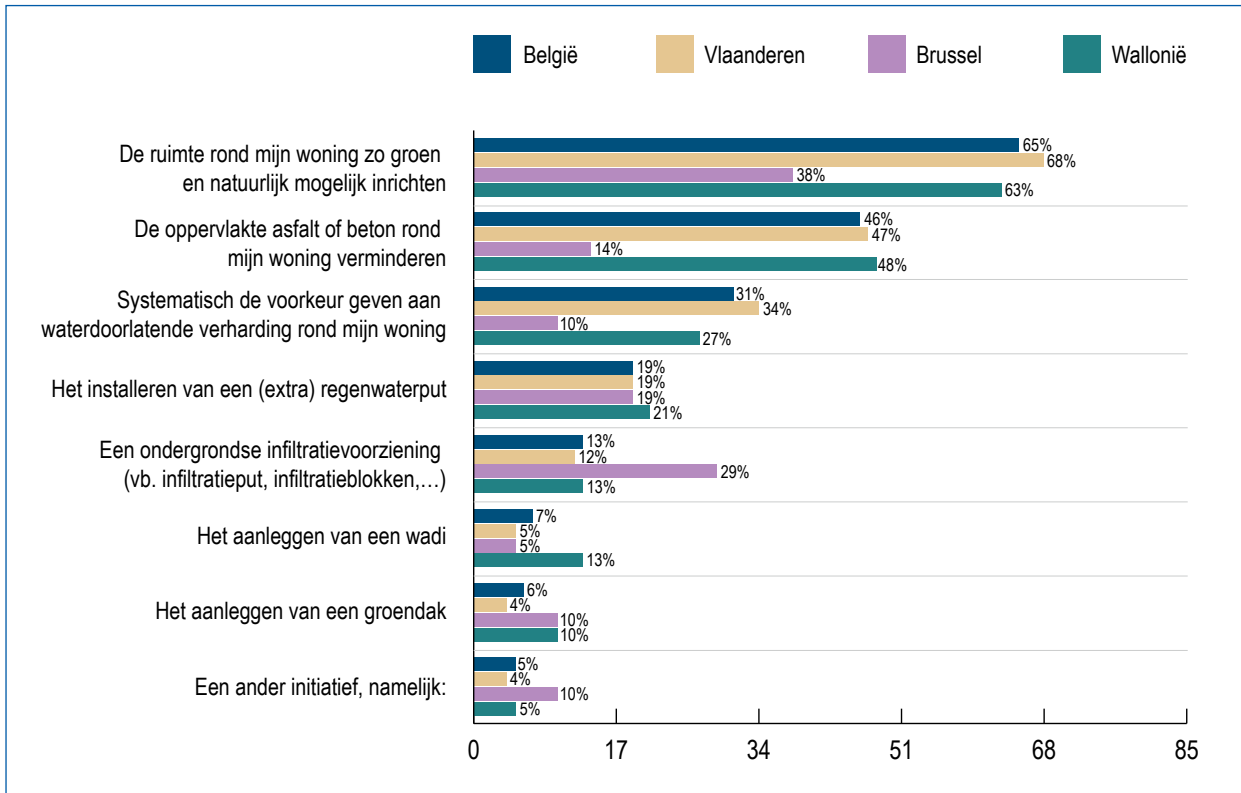
Bij Belgen die in het verleden reeds infiltratie-initiatieven hebben genomen is de bereidheid groter dan bij andere Belgen om bijkomende initiatieven te nemen.

Tabel 5– Initiatieven (verleden/toekomst) om regenwater beter te laten infiltreren (n België = 1700; n Vlaanderen = 988; n BHG = 175; n Wallonië = 537)

VERLEDEN	België	VLA	BHG	WAL
Heeft initiatieven genomen	22%	26%	12%	18%
TOEKOMST	België	VLA	BHG	WAL
WAARSCHIJNLIJK initiatief nemen	28%	26%	28%	30%
Wil ZEKER initiatieven nemen	5%	5%	4%	4%

De ruimte in en om de woning zo groen mogelijk inrichten is het populairste infiltratie-initiatief, vóór het verminderen van de hoeveelheid asfalt en beton rond de woning en het systematisch kiezen voor waterdoorlatende verharding.

Figuur 11 – Welke initiatieven? (n Belgen die reeds initiatieven hebben genomen om regenwater te laten infiltreren = 372; n Vlamingen = 254; n Brusselaars = 21; n Walen = 97)

8.5 Verschillen naar profiel: belang van leeftijd, woonsituatie en inkomen (BV-OECO, 2022)

8.5.1 Meer aandacht voor duurzaam waterverbruik naarmate Belgen ouder worden

Oudere Belgen doen vaker dan jongeren een inspanning om zo weinig mogelijk drinkwater te verspillen en ze volgen ook nauwkeuriger de evolutie van hun waterverbruik op. Thuis

regenwater opvangen komt vaker voor bij oudere dan bij jongere Belgen.

Oudere Belgen laten t.o.v. jongeren sneller onmiddellijk een waterlek thuis herstellen en proberen vaker hun douchetijd te beperken om water te besparen. Oudere Belgen houden bij aankoop van een nieuwe wasmachine bovendien vaker dan jongeren rekening met het criterium waterzuinigheid.

Initiatieven van de overheid die duurzaam watergebruik aanmoedigen, kunnen bij oudere Belgen op meest bijval rekenen.

8.5.2 Hoger – maar ook efficiënter - waterverbruik bij gezinnen op het platteland

Gezinnen met veel buitenruimte en een moestuin, verbruiken gemiddeld meer water dan gezinnen zonder buitenruimte, maar mensen uit landelijke gebieden doen ook vaker inspanningen om spaarzaam om te gaan met drinkwater dan stadsbewoners.

Inwoners van landelijke gemeenten beschikken bovendien vaker dan stadsbewoners over waterbesparende voorzieningen thuis en laten sneller onmiddellijk een waterlek herstellen.

Ook regenwater opvangen of grondwater gebruiken, komt vaker voor bij Belgen die in landelijke gebieden wonen.

8.5.3 Gezinnen met lagere inkomens willen meer besparen, gezinnen met hogere inkomens kunnen meer besparen

Een relatief groot aandeel gezinnen met een hoger inkomen (en bewoners-eigenaars) maakt t.o.v. gezinnen met bescheiden inkomens (en huurders) gebruik van alternatieve waterbronnen zoals grondwater of regenwater, waardoor ze hun verbruik van drinkwater sterker kunnen terugdringen.

Gezinnen met een beperkt inkomen doen naar eigen zeggen vaker een inspanning om zo weinig mogelijk water te verspillen, terwijl het net de eerder welvarende gezinnen (en bewoners-eigenaars) zijn die vaker beschikken over waterbesparende voorzieningen thuis.

Belgen die moeilijker rondkomen (en dus een hoger risico lopen op waterarmoede), volgen nauwkeuriger de evolutie van hun waterverbruik op dan andere Belgen.

8.5.4 Eénoudergezinnen, langdurig zieken en werkzoekenden extra kwetsbaar

Thuis regenwater opvangen komt minder vaak voor bij alleenstaande ouders dan bij koppels met kinderen. Een relatief groot aandeel alleenstaande ouders beschikt niet over water-efficiënte voorzieningen zoals een dubbele spoelknop op het toilet of spaardouchekop.

Een opvallend groot aandeel langdurig zieken en/of werkzoekenden beschikt thuis niet over waterbesparende voorzieningen of heeft geen toegang tot regenwater. Een relatief beperkt aandeel langdurig zieken signaleert dat ze de evolutie van het waterverbruik zorgvuldig opvolgen.

Nochtans werden zowel éénoudergezinnen, langdurig zieken als werkzoekenden het voorbije jaar frequenter dan andere gezinnen geconfronteerd met problemen om de waterfactuur te betalen.

9. Aanbevelingen

Gezinnen, bedrijven en overheden in de Lage Landen staan voor een steeds urgenter wordende uitdaging: hoe kunnen we slinkende watervoorraden verzoenen met intensief waterverbruik en hoe kunnen we veel duurzamer dan nu het geval is omgaan met onze schaarse watervoorraden?

We formuleren enkele aanbevelingen die de verschillende stakeholders in staat moeten stellen adequaat te reageren op deze uitdaging.

9.1 Duurzaam waterverbruik: scherper afbakenen en transparanter communiceren

Bij academici, experts waterbeleid en maatschappelijke stakeholders lijkt er op dit moment weinig consensus over wat duurzaam waterverbruik bij gezinnen thuis concreet betekent: tegenover de ruime, alomvattende benadering van de Nederlander Hoekstra die vooral het belang beklemtoont van indirect waterverbruik staat het steeds luider klinkende pleidooi van waterexperten voor een grotere beperking van de directe watervraag.

Uit ons onderzoek blijkt dat het ook voor een relevant deel van de bevolking op dit moment zeker niet altijd even duidelijk is wat duurzaam of milieuverantwoord waterverbruik nu precies inhoudt, een illustratie daarvan is dat een aanzienlijk deel van de Belgische grondwatergebruikers, grondwatergebruik expliciet als een milieuvriendelijke keuze beschouwt.

Duurzaam (direct) waterverbruik als concept, onderzoeksthema en beleidsdoelstelling moet m.a.w. scherper afgebakend en duidelijker omschreven worden, zodat gezinnen naar de toekomst toe ook transparanter en eenduidiger kunnen geïnformeerd worden over wat duurzaam waterverbruik thuis in de praktijk betekent.

9.2 Veralgemeende vergunningsplicht voor grondwaterwinning bij huishoudens

Het streven naar waterautonomie van gezinnen vertaalt zich tot nu toe nog te vaak naar de keuze voor grondwatergebruik thuis, bovendien blijkt uit ons onderzoek dat duurder drinkwater in Vlaanderen meer dan bij andere Belgen leidt tot een toename van het gebruik van grondwater, terwijl de grondwatervoorraden in het Vlaams gewest nu reeds sterk onder druk staan. Een vergelijkbare tendens observeren we overigens ook in Waalse huishoudens.

Een beleid gericht op het verduurzamen van watergebruik bij gezinnen moet er m.a.w. naar streven dat grondwaterwinning en – verbruik door gezinnen alleen nog mogelijk is onder zeer strikte voorwaarden. Dit kan bvb. door elke grondwaterwinning door huishoudens te onderwerpen aan een vergunningsplicht.

Een veralgemeende vergunningsplicht voor grondwaterwinning bij Belgische huishoudens kan er mee voor zorgen dat de kennis en het bewustzijn bij Belgen over de preciaire toestand van de grondwatervoorraden in België toeneemt.

9.3 Actiever en assertiever stimuleren van regenwatergebruik door gezinnen

De uitrol van het Belgische waterdistributienetwerk in de vorige eeuw verliep zeer ongelijkmatig, waardoor grote delen van de bevolking nog tot in de tweede helft van de 20ste eeuw aangewezen waren op eigen waterbronnen zoals grondwater, regenwater, bronwater,... om in hun behoefte aan water te voorzien.

In de 21ste eeuw kunnen gezinnen hun autonomie t.o.v. drinkwaterbedrijven opnieuw versterken door stapsgewijs en op een doordachte manier het aandeel regenwater binnen hun totale waterverbruik (verder) te verhogen. Bovendien is het cruciaal dat ELK gezin, ongeacht inkomensniveau en woonstatus, volwaardig kan participeren aan dit proces.

9.3.1 Regenwatergebruik intensief promoten

Volgens de Belgen zelf geniet de mogelijkheid om regenwater te gebruiken en de do's en don'ts i.v.m. regenwatergebruik thuis nog te weinig bekendheid bij de bevolking.

Het verdient m.a.w. aanbeveling dat alle relevante actoren (vb. hogere overheden, lokale besturen, waterleveranciers, consumentenorganisaties,...) een gezamenlijke en gecoördineerde inspanning doen om regenwatergebruik sterker te promoten en het correct gebruik van regenwater beter bekend te maken bij de bevolking.

De promotie van regenwatergebruik kan door lokale besturen bovendien als kapstok gebruikt worden om gezinnen ook te wijzen op goede praktijken i.v.m. regenwaterinfiltratie bij gezinnen thuis.

9.3.2 Vlaams hemelwaterbeleid richtinggevend voor het hemelwaterbeleid in de rest van het land...

Ook bij Waalse gezinnen is er, net als bij gezinnen in de andere gewesten, een groot draagvlak voor de verplichte installatie van een regenwaterput bij nieuwbouw en renovatie. Deze verplichting geldt m.a.w. best ook in Wallonië op gewestelijk niveau, net als in de rest van het land.

9.3.3 ... rekening houdend met de specifieke wooncontext en woonomgeving

Elk beleid gericht op het verder verhogen van het aandeel regenwaterverbruik door gezinnen dient uiteraard rekening te houden met de enorme verscheidenheid aan woningen en wooncontexten in België, zo wordt er in een aantal (sub)urbane woonomgevingen wellicht beter prioritair ingezet op collectieve regenwateropvang op wijkniveau (zie ook aanbevelingen [SERV. 2020](#)) en volgt de rest van België best het Vlaamse voorbeeld door ook gezinnen in collectieve woonvormen in staat te stellen vaker regenwater te gebruiken.

9.3.4 Van verplichte regenwateropvang naar verplicht regenwatergebruik

De Vlaamse overheid gaat ondertussen een stap verder en zal vanaf oktober 2023 ook een gebruiksplicht van regenwater koppelen aan de verplichting tot regenwateropvang. Ook deze maatregel kan bij de Belgische bevolking op brede steun rekenen en wordt dus best veralgemeend naar heel België.

9.4 Meer congruentie tussen waterbesparend gedrag en waterzuinige technologie bij gezinnen met bescheiden inkomens

Uit ons onderzoek blijkt dat gezinnen die moeite hebben om financieel rond te komen, vaker dan andere gezinnen streven naar zuinig watergebruik (gedrag), terwijl uitgerekend deze categorie huishoudens minder dan andere Belgen thuis beschikt over waterzuinige toestellen of voorzieningen en minder vaak dan andere Belgen toegang heeft tot regenwater.

We pleiten er dan ook voor om naar de toekomst toe sterker en op een pro-actieve manier in te zetten op de adoptie van waterbesparende voorzieningen binnen huishoudens met bescheiden inkomens, op die manier leveren de inspanningen die deze gezinnen nu al doen om zo weinig mogelijk water te gebruiken, veel meer resultaat op.

9.5 Stimuleren van efficiënt en aangepast waterverbruik bij langdurig zieken.

Het waterverbruik bij gezinnen waarvan één of meerdere gezinsleden langdurig ziek is en/of lijdt aan een chronische aandoening kan aanzienlijk hoger zijn dan bij andere gezinnen.

We stellen vast dat uitgerekend deze groep gezinnen in de praktijk minder vaak dan andere Belgen toegang heeft tot regenwater, minder vaak beschikt over waterbesparende

voorzieningen thuis én zijn of haar waterverbruik minder strikt opvolgt dan andere gezinnen.

Een focus op efficiënt watergebruik en gebruik van regenwater is tijdens periodes van ziekte en behandeling uiteraard allesbehalve vanzelfsprekend.

We pleiten dan ook voor een ontzorgende en persoonlijke begeleiding van deze specifieke categorie gezinnen (vb. via zorgverstrekkers en mutualiteiten), zodat ook langdurig zieken thuis beschikken over waterefficiënte voorzieningen en toestellen en op een veilige manier gebruik kunnen maken van regenwater in hun woning.

9.6 Productbeleid: volgehouden streven naar meer waterefficiëntie

Elke expert waterbeleid onderschrijft de stelling dat het steeds waterzuiniger worden van huishoudelijke toepassingen en toestellen de voorbije decennia onmiskenbaar heeft bijgedragen tot een consistente daling van het gemiddelde drinkwaterverbruik binnen Belgische huishoudens.

Het verdient dan ook aanbeveling dat consumentenorganisaties en overheden uit de verschillende EU-lidstaten blijven streven naar het verder aanscherpen van productnormen i.v.m. zuinig waterverbruik van (zoveel mogelijk) huishoudelijke toestellen en voorzieningen.

9.7 Het instrument waterscan veralgemeend inzetten (op cruciale momenten in de woonloopbaan)

Het instrument 'Waterscan' (= audit van de woning waarbij een expert van de waterleverancier langskomt om te analyseren hoe in een woning minder water kan verbruikt worden) wordt momenteel enkel aangeboden in het Vlaamse Gewest en is enkel gratis voor specifieke doelgroepen (= categorieën gezinnen die aan specifieke criteria beantwoorden of aan specifieke voorwaarden voldoen) (cf. VMM.be).

Niet alleen Vlamingen, maar ook heel wat Brusselaars en Walen tonen zich expliciet voorstander van het minstens eenmalig gratis uitvoeren van een waterscan binnen elk Belgisch gezin.

Elke Belg zou m.a.w. op minstens één cruciaal overgangsmoment in de woonloopbaan, vb. bij het voor de eerste keer zelfstandig gaan wonen, gratis een waterscan moeten kunnen laten uitvoeren.

9.8 Naar een waterprestatiescore van elke woning

Naar analogie met de energieprestatie van een woning kan werk gemaakt worden van een methodologie voor het berekenen van de waterprestatie van een woning (zie ook [SERV, 2020](#) & [OVAM, 2022](#)).

De berekening van deze waterprestatie zou volgende componenten kunnen omvatten: de minimale aanwezigheid van voorzieningen die waterbesparend verbruik in de woning toelaten, de mogelijkheid om regenwater te gebruiken voor een waaier van toepassingen in en om de woning en de mogelijkheid om water in de woning te hergebruiken.

Net als voor de energieprestatie van een woning, kan ook voor de waterprestatie van een woning een labelclassificatie ontwikkeld worden, waardoor kandidaat-kopers en/of huurders op een eenvoudige en efficiënte manier geïnformeerd worden over de waterprestatie van een woning. Kandidaat-kopers of kandidaat-huurders worden op die manier niet alleen accurater geïnformeerd over de kwaliteit van hun toekomstige woning, het zichtbaar vermelden van deze classificatie heeft aanvullend ook een sensibiliserend effect.

9.9 Een performant beleid gericht op woningkwaliteit: noodzakelijke voorwaarde voor het welslagen van elk waterbeleid

Het omhoogtillen van de basiskwaliteit van ELKE woning in België, dus inclusief en prioritair de (huur)woningen van gezinnen met (zeer) bescheiden inkomens, is een noodzakelijke flankerende voorwaarde voor elke ambitie i.v.m. duurzaam watergebruik thuis.

Indien deze doelstelling niet op relatief korte termijn gerealiseerd wordt, riskeert elk streven naar verduurzaming van ons waterverbruik te verzanden in toenemende ongelijkheid, waarbij de beste, duurste en nieuwste woningen vlot beantwoorden aan nieuwe eisen en normen, terwijl minder kansrijke gezinnen in verouderde en slechte woningen steeds verder zullen achterop hinken in een algemeen gedeeld streven naar een meer klimaatbewuste levensstijl.

Selectieve Bibliografie

De Ridder, K., et. al., juli 2020, Evaluation of the socio-economic impact of climate change in Belgium. VITO [Online](#)

Maes, E., et. al., 2020, Risque de raréfaction des ressources en eau sous l'effet des changements climatiques: quelques enjeux prospectifs. Cahier de prospective de l'IWEPS, n. 4. IWEPS/DEMNA. [Online](#)

May, X., et. al., Mei 2021, Pourquoi ne pas en finir avec la tarification progressive de l'eau à Bruxelles? Brussels Studies. [Online](#)

Minaraad, januari 2018, Achtergronddocument Hemelwater. [Online](#)

Prevedello, C., september 2006, l'utilisation de l'eau de pluie en Région Wallonne. S.A. Aquawal. [Online](#)

Prevedello, C., et. al., novembre 2015, Études sur les consommations d'eau résidentielles et d'énergie en Wallonie. AquaWal/CEHD. [Online](#)

SEOR, januari 2019, Overkoepelend Onderzoek Evaluatie van de Tariefstructuur van de Integrale Waterfactuur. Eindrapportage aan de Vlaamse milieumaatschappij. [Online](#)

SERV, 13 juli 2020, Achtergrondrapport waterschaarste en droogte. [Online](#)

SERV, 13 juli 2020, Advies waterschaarste en droogte. Aanbevelingen voor slim en circulair watergebruik. [Online](#)

SERV/MINARAAD, 02 mei 2022, Advies tariefstructuur drinkwaterfactuur. [Online](#)

Van Vooren, D., maart 2018, Water voor iedereen! Situatieschets van Waterarmoede in België. KBS, Brussel. [Online](#)

VMM, 2018, Watergebruik door huishoudens – het watergebruik in 2016 bij de Vlaming thuis. [Online](#)

VMM, april 2021, Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste KULeuven/SUMAQUA/KPMG/Bodemkundige

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

AB-REOC
BV-OECO

Contact:
Leen.decart@oeco.be
Koning Albert II Laan 16,
1000 Brussel
V.U.: Jean-Philippe Ducart